

Akademia Katolicka w Warszawie – Collegium Joanneum
Wydział Sztuki i kultury chrześcijańskiej

Sylabus przedmiotowy

Kierunek studiów	Edukacja muzyczna z muzyką kościelną
Forma studiów	Stacjonarne
Stopień studiów	I stopień
Profil kształcenia	praktyczny
Koordynator przedmiotu	Ks dr Wojciech Kałamarz
Prowadzący zajęcia	Ks dr Wojciech Kałamarz

1. Przedmiot

Nazwa przedmiotu w języku polskim	Teologia muzyki
Nazwa w języku angielskim	Theology of Music
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu	fakultatywny
Kod przedmiotu	Bf_3
Rok i semestr	Rok III, semestr 6

2. Forma i miejsce zajęć, liczba godzin i punktów ECTS w planie studiów

Wykład	Ćwiczenia	Konwersatorium	Praktyka	Punkty ECTS	Miejsce zajęć
30	—	—	—	2	Sala dydaktyczna

3. Cele przedmiotu

Lp.	Cel przedmiotu
1.	Wprowadzenie studenta w problematykę teologii muzyki jako specyficznej refleksji nad miejscem muzyki w doświadczeniu wiary i kultu chrześcijańskiego (źródła biblijne, patrystyczne, średniowieczne).
2	Zapoznanie studenta z nauczaniem Kościoła nt. muzyki sakralnej — od Motu proprio Piusa X, przez Sacrosanctum Concilium i Musicam sacram, po Chirograf Jana Pawła II oraz myśl teologiczną Benedykta XVI.
3	Rozwijanie zdolności teologiczno-muzycznej interpretacji utworów muzyki sakralnej różnych epok (chorał, polifonia, pasje Bacha, Requiem, muzyka XX i XXI w.) z wykorzystaniem poprawnego języka polskiego.
4	Kształtowanie refleksyjnej, etycznie i duchowo pogłębionej postawy wobec roli muzyki w liturgii oraz własnej praktyki muzyki kościelnej; rozbudzenie potrzeby dalszego pogłębiania wiedzy teologiczno-muzycznej.

4. Wymagania wstępne

1.	Podstawowa orientacja w historii muzyki europejskiej (epoki, style). Elementarna znajomość terminologii liturgicznej na poziomie katechezy szkolnej (Msza św., rok liturgiczny, chorał gregoriański). Nie jest wymagane formalne zaliczenie przedmiotów teologicznych ani muzykologicznych — wszystkie niezbędne pojęcia są wprowadzane i wyjaśniane w toku wykładów.
----	---

5. Przedmiotowe efekty uczenia się

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć	Kod standardu nauczyciel.	Kod efektu kierunkowego
Wiedza (W)			
W1	Student zna linie rozwojowe historii muzyki kościelnej oraz orientuje się w piśmiennictwie z zakresu teologii muzyki; potrafi analizować i interpretować teksty źródłowe we właściwy sposób.	—	K1_W02
W2	Student zna style muzyki sakralnej i związane z nimi tradycje twórcze i odtwórcze oraz tendencje rozwojowe w zakresie muzyki sakralnej — w kontekście teologicznej refleksji nad muzyką.	—	K1_W03
W3	Student posiada uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu liturgii i muzyki liturgicznej; zna podstawowe dokumenty Kościoła dotyczące muzyki sakralnej (Sacrosanctum Concilium, Musicam sacram, Chirograf Jana Pawła II).	—	K1_W20
Umiejętności (U)			
U1	Student potrafi poprawnie posługiwać się językiem polskim w przygotowaniu wystąpienia ustnego (prelekcja) lub pisemnej analizy utworu muzyki sakralnej w perspektywie teologicznej, z wykorzystaniem podstawowych pojęć teoretycznych i źródeł.	—	K1_U25
Kompetencje społeczne (K)			
K1	Student jest świadom potrzeby krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz stałego pogłębiania kompetencji teologiczno-muzycznych jako istotnego wymiaru rozwoju muzyka kościelnego.	—	K1_K01
K2	Student efektywnie wykorzystuje duchowość, wyobraźnię, intuicję, emocjonalność i twórczą postawę w interpretacji i wykonywaniu muzyki sakralnej — w środowiskach kościelnych, świeckich i dydaktycznych.	—	K1_K02
K3	Student posługuje się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności muzycznej; szanuje tradycję liturgiczno-muzyczną, każdego człowieka i różnorodność konfesijną.	—	K1_K03

6. Treści kształcenia — plan 15 wykładów (po 2 godz.)

Nr	Temat wykładu	Zakres treści
W1	Wprowadzenie do teologii muzyki	Czym jest teologia muzyki — przedmiot, metoda, historia dyscypliny. Muzyka jako locus theologicus; napięcie między muzyką jako ars a muzyką jako misterium. Biblijne i

		filozoficzne fundamenty refleksji nad muzyką (od Pitagorasa do Ojców Kościoła).
W2	Muzyka w Biblii — Stary Testament	Terminologia hebrajska śpiewu (šîr, mizmôr, tehillîm). Muzyka w kulcie świątynnym — lewici, instrumenty, psalmodia. Pieśń Mojżesza i Miriam, pieśń Debory. Teologia psalmów. Prorocki wymiar śpiewu.
W3	Muzyka w Biblii — Nowy Testament	Hymny chrystologiczne Listów apostoelskich (Flp 2, 6–11; Kol 1, 15–20; 1 Tm 3, 16). Śpiew w Wieczerniku (Mk 14, 26). Liturgia niebieska Apokalipsy. Muzyka wczesnochrześcijańska — synagogalne i hellenistyczne korzenie.
W4	Św. Augustyn jako teolog muzyki	Traktat De musica — struktura i główne tezy. Doktryna numeri (liczby) i jej teologiczne implikacje. Confessiones X o muzyce i pokusach zmysłowości. Augustyńska myśl o tym, „kto dobrze śpiewa, dwa razy się modli” — analiza kontekstu.
W5	Teologia muzyki Ojców Kościoła	Św. Ambroży i hymnodia mediolańska. Św. Bazyli Wielki — homilie o psalmach. Św. Jan Chryzostom o muzyce. Patrystyczna krytyka muzyki pogańskiej i wypracowanie ideału śpiewu liturgicznego.
W6	Boecjusz i średniowieczna kosmologia muzyczna	De institutione musica — podział na musica mundana, humana, instrumentalis. Teologiczna interpretacja harmonii sfer. Recepcja Boecjusza w pismach średniowiecznych (Kasjodor, Izydor z Sewilli).
W7	Chorał gregoriański jako teologia brzmieniowa	Św. Grzegorz Wielki i standaryzacja śpiewu kościelnego. Modi jako nośnik treści teologicznej. Chorał jako „śpiewana Biblia”; doktryna sylab, słów i melodii w praktyce liturgicznej.
W8	Muzyka w myśli teologicznej średniowiecza	Św. Bernard z Clairvaux i cysterska reforma śpiewu. Hildegarda z Bingen — muzyka jako echo rajskiej harmonii. Polifonia Notre-Dame a teologia Słowa Wcielonego; ars nova i ars subtilior wobec liturgii.
W9	Reforma trydencka i barokowy ideał muzyki kościelnej	Sobór Trydencki o muzyce — dekret sesji XXII. „Mit Palestriny” i Missa Papae Marcelli — ideał czytelności tekstu. Św. Filip Neri i oratorium rzymskie. Barokowy ideał teatralności kultu.
W10	J. S. Bach i muzyczna teologia protestantyzmu i katolicyzmu	Bach jako Musicus poeta theologus — pasje, kantaty, Msza h-moll. Luterkański chorał jako „czwarty sakrament”. Retoryka muzyczna epoki baroku w służbie przepowiadania. Katolicka msza barokowa (A. Scarlatti, Caldara).
W11	Nauczanie Kościoła na przełomie XIX i XX w.: cecylikańska odnowa i Pius X	Ruch cecylikański — cele i ograniczenia. Motu proprio Tra le sollecitudini (1903) — trzy cechy muzyki sakralnej: świętość, piękno formy, powszechność. Encyklika Musicae sacrae disciplina Piusa XII (1955). Instrukcja De musica sacra (1958).
W12	Sobór Watykański II i reforma posoborowa muzyki liturgicznej	Konstytucja Sacrosanctum Concilium (1963), rozdz. VI. Instrukcja Musicam sacram (1967). Muzyka jako integralna część actio liturgica. Actuosa participatio a rola chóru, scholi i ludu. Wprowadzenie języków narodowych.
W13	Teologia muzyki Jana Pawła II i Josepha Ratzingera/Benedykta XVI	Chirograf o muzyce sakralnej w 100. rocznicę Motu proprio (2003). J. Ratzinger, Duch liturgii — rozdział Muzyka i liturgia. J. Ratzinger, Nowa pieśń dla Pana — muzyka jako sursum corda; krytyka „rozwadniania” muzyki liturgicznej.

W14	Współczesne debaty wokół muzyki sakralnej i liturgicznej w Polsce	Rozróżnienie: muzyka religijna — sakralna — liturgiczna. Piosenka religijna, ruch oazowy, song. Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej (2017). Pluralizm kulturowy, elektronika, media; granice inkulturacji.
W15	Teologiczna analiza wybranych dzieł i synteza kursu	Praktyczna analiza teologiczna (studium przypadku): fragment chorału gregoriańskiego; motet palestrinowski; chorał Bacha z Pasji według św. Jana; Requiem Mozarta (Lacrimosa); muzyka XX/XXI w. — H. Górecki, A. Pärt, O. Messiaen, K. Penderecki. Podsumowanie kursu, dyskusja, prezentacje studenckie.

7. Literatura

Obowiązkowa	
1.	Ratzinger J. (Benedykt XVI), Duch liturgii, tłum. E. Pieciul-Karimińska, Wydawnictwo AA, Kraków (wydania aktualne) — szczególnie rozdział „Muzyka i liturgia”.
2.	Ratzinger J., Nowa pieśń dla Pana. Wiara w Chrystusa a liturgia dzisiaj, Wydawnictwo Znak, Kraków 1999 (i wyd. kolejne).
3.	Pawlak I., Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła, Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia, Lublin 2001.
4.	Sacrosanctum Concilium. Konstytucja o liturgii świętej, Sobór Watykański II, 1963 — szczególnie rozdział VI „O muzyce sakralnej”.
5.	Musicam sacram. Instrukcja o muzyce w świętej liturgii, Święta Kongregacja Obrzędów, 5 marca 1967.
6.	Jan Paweł II, Chirograf o muzyce sakralnej w setną rocznicę Motu proprio „Tra le sollecitudini”, 22 listopada 2003.
Uzupełniająca	
1.	Św. Augustyn, Traktat „O muzyce”, wstęp i przekład L. Witkowski, red. R. Popowski, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1999.
2.	Karpowicz-Zbińkowska A., Teologia muzyki w dialogach filozoficznych św. Augustyna (wyd. aktualne).
3.	Pius X, Motu proprio „Tra le sollecitudini” o muzyce świętej, 22 listopada 1903.
4.	Pius XII, Encyklika „Musicae sacrae disciplina”, 25 grudnia 1955.
5.	Konferencja Episkopatu Polski, Instrukcja o muzyce kościelnej, 14 października 2017.
6.	Seria „Musica Sacra” (red. ks. J. Bramorski), Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku — wybrane tomy poświęcone teologii i filozofii muzyki sakralnej.

8. Metody dydaktyczne

•	Wykład problemowy z elementami dyskusji seminaryjnej.
•	Analiza tekstów źródłowych (fragmenty św. Augustyna, dokumentów Kościoła, pism J. Ratzingera).
•	Analiza brzmieniowa wybranych utworów muzyki sakralnej z komentarzem teologicznym (odsłuch z partytur i nagrań referencyjnych).
•	Praca własna studenta — lektura wskazanego dokumentu / rozdziału i przygotowanie komentarza ustnego lub pisemnego.

•	Prezentacja studencka (analiza teologiczna wybranego utworu) na wykładzie 15.
---	---

9. Nakład pracy studenta

Rodzaj pracy	Liczba godzin
Zajęcia dydaktyczne (wykłady)	30
Przygotowywanie się do zajęć (lektura tekstów źródłowych, dokumentów Kościoła)	7
Konsultacje	2
Przygotowanie pracy pisemnej (analiza teologiczna utworu / dokumentu)	6
Przygotowywanie się do zaliczenia ustnego	5
Łączny nakład pracy studenta w godzinach	50
Liczba punktów ECTS	2

10. Metody weryfikacji efektów uczenia się

Metoda weryfikacji	Weryfikowane efekty	Udział w ocenie
Aktywność podczas zajęć, udział w dyskusjach seminaryjnych, komentarze do tekstów źródłowych.	W1, K1, K2, K3	20%
Praca pisemna (3–5 stron): teologiczna analiza wybranego utworu muzyki sakralnej lub dokumentu Kościoła.	W2, W3, U1, K2	40%
Zaliczenie ustne z zakresu treści programowych (wybrane zagadnienia z wykładów 1–15).	W1, W2, W3, U1	40%

Forma i warunki zaliczenia	Zaliczenie z oceną. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest oddanie pracy pisemnej oraz pozytywne zaliczenie ustne. Aktywność podczas zajęć stanowi dodatkowy element oceny końcowej.
-----------------------------------	--

.....
podpis autora

.....
podpis Dyrektora kierunku EMMK